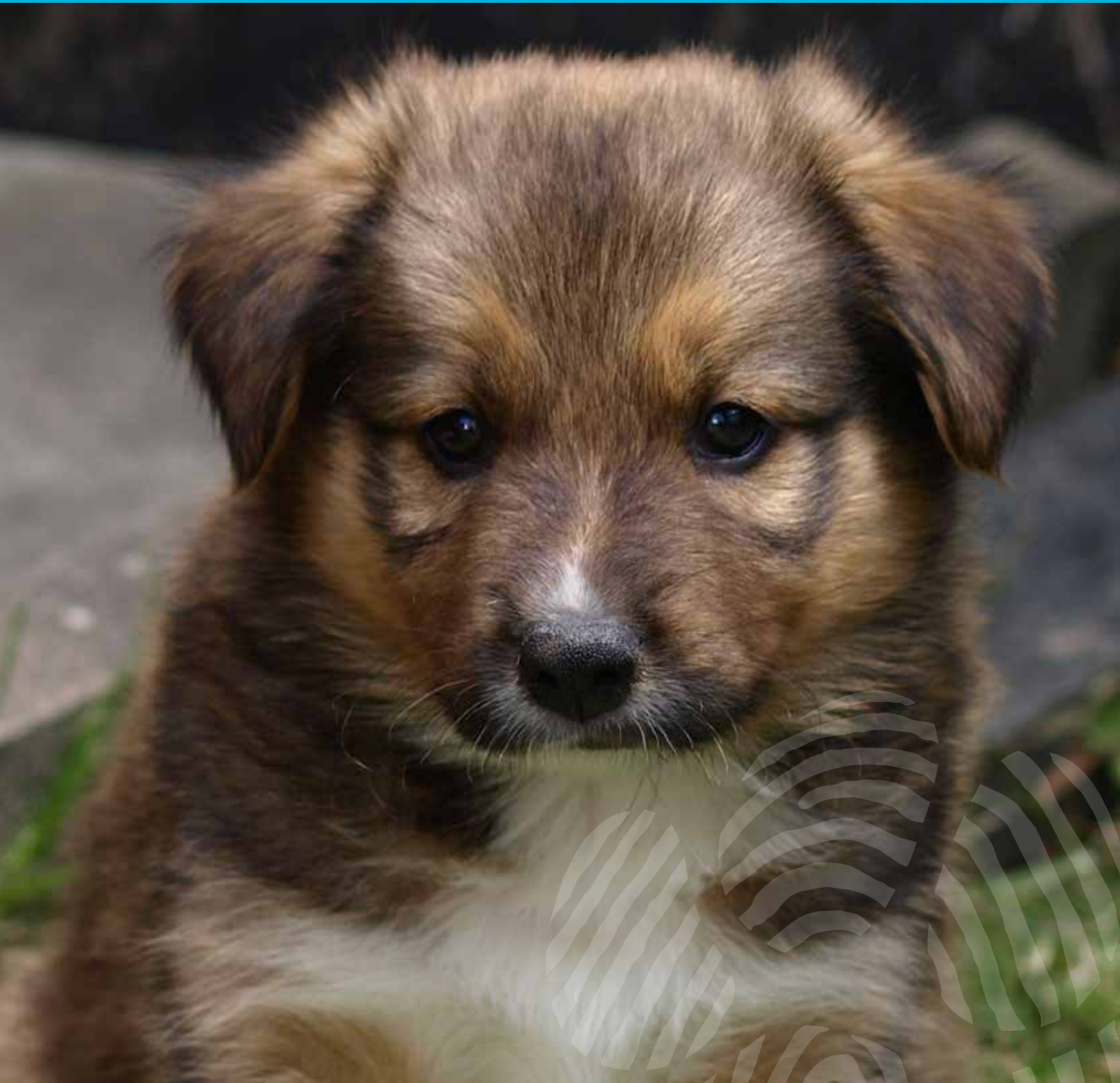




Dyrebeskyttelsen Norge

# Råd til deg som skal kjøpe valp





# HURRA! Vi skal kjøpe hund!

**Hund gir mye glede, samtidig som det er et stort ansvar. Forhåpentligvis har du allerede tenkt nøye gjennom både hva det innebærer av ansvar å være hundeier og hva slags hund som passer deg og din livsstil.**

Dyrebeskyttelsen Norge arbeider for at ærlige tall på hvor utsatt de ulike rasene er for sykdom (sykdomsfrekvens) og kjennskap til hundens egenskaper skal være tilgjengelig for potensielle valpekjøpere. Vi mener at dette er helt nødvendig informasjon for at valpekjøper skal kunne velge rett valp fra rett rase, for sitt hundehold.

I dag får ikke valpekjøpere nok informasjon om valpens helse og egenskaper. I denne artikkelen får du tips og verktøy for å sikre at du ender opp med en valp som blir til glede for familien og som får et godt, langt liv.

### **Vet jeg nok om helse- og velferdsutfordringene en del hunderaser har i dag?**

De siste årene har hunderaser som er veldig utsatt for sykdom, der mye av dette er arvelige helseproblemer, blitt populære. Det er vanskelig for kommende hundeeiere å finne sikker informasjon om rasenes helse. Alle vil jo helst bare si fine ting om hundene sine og statistikk på helse bygger ofte på spørreundersøkelser.

Dessverre er de ulike hunderasene utsatt for mange arvelige lidelser. En stor andel av disse lidelsene og plagene må hundene leve med hele eller deler av livet sitt. I rasehundmiljøet blir sløyfer og championater sett på som et kvalitetsstempel, men det viser seg at dette sier lite om hundenes helse og funksjon. I dag er det ingenting som hindrer at hunder som blir operert for sine lidelser, blir utstillingsvinnere.

### **Gjør man et trygt kjøp ved å velge rasehund?**

I en studie fra 2018, hvor man så på over 100 000 rase- og blandingshunder, kom det frem at det er 2.7 ganger så sannsynlig at rasehundene er genetisk påvirket av minst én arvelig sykdom, sammenlignet med blandingshundene (Donner et al. 2018). Risikoen for at hunden arver sykdomsgener både fra mor og far og dermed blir syke, er altså betydelig større hos rasehunder enn hos blandingshunder.

Det viser seg at dagens raseavl gir opphopning av sykdomsbringende gener, noe som igjen gir unødvendig sykdom og lidelse. Ett eksempel er hunder med allergi. Allergi er en sykdom på fremmarsj, både hos mange rasehunder og hos blandingshunder. Som regel har disse hundene kløe, hudproblemer, ørebetennelse og analkjertelproblemer. Dette er noe mange individer sliter med hver dag, hele livet. Hos enkelte raser tyder mye på at mer enn halvparten av hundene innenfor rasen er plaget med allergi.

### **Før du skaffer deg hund, bør du tenke nøye gjennom følgende spørsmål:**

**Har jeg tid til å ha hund?** Hunden er et flokkdyr og for dagens hunder er flokken menneskene som eier den. Det betyr at hunden trenger å tilbringe tid sammen med deg hver dag. Har du tid til å gå daglige turer, samt trene og sosialisere hunden slik at den fungerer godt i familien og i samfunnet ellers?

**Har jeg råd til å ha hund?** Det følger mange utgifter med å ha hund, blant annet kostnader ved kjøp av hunden, nødvendig utstyr og mat, årlige veterinærutgifter, forsikring og andre utgifter som f.eks. opphold på kennel i ferier, pelsstell og hundekurs.

**Er jeg klar for en langvarig forpliktelse?** Husk at hunder kan bli opptil 15 år gamle.

**Hva slags hund passer meg og min livsstil?** Hundens størrelse, kjønn, alder, pelstype og bruksområde kan hjelpe deg med å velge en hundetype som passer deg og det du kan tilby. Rett hund til rett eier gir felles glede.

**Hva med allergi?** Det finnes i utgangspunktet ingen garantert allergivennlige hunder, siden allergikere kan reagere på ulike ting hos hund som blant annet spytt, hud og pels. Allergi er en vanlig årsak til omplassering. Før anskaffelse er det derfor lurt å reise på besøk til oppdretter av ønsket hund og gjerne låne en hund en helg for å se hvordan det fungerer over litt lenger tid.



## Hva bør du som valpekjøper tenke på for å få en sunn og frisk hund som passer med din livsstil?

Her får du Dyrebeskyttelsen Norges råd til deg som ønsker å kjøpe hund, og dette gjelder for både rasehunder og blandingshunder.

### 1 Velg en hund som passer til din livsstil

Skal hunden bare være kosehund eller vil du ha hund for å trene med den? Ikke alle raser eller typer hunder passer til alt! Noen hunder trenger mye hjernetrim hver dag for å være tilfredse, mens andre hunder er fornøyde med en tur i nærområdet. Dersom hunden får for lite fysisk eller mental trening i forhold til sitt behov, vil den kunne utvikle atferdsproblemer. Det samme gjelder for hunder som blir overstimulert eller ikke får nok hvile.

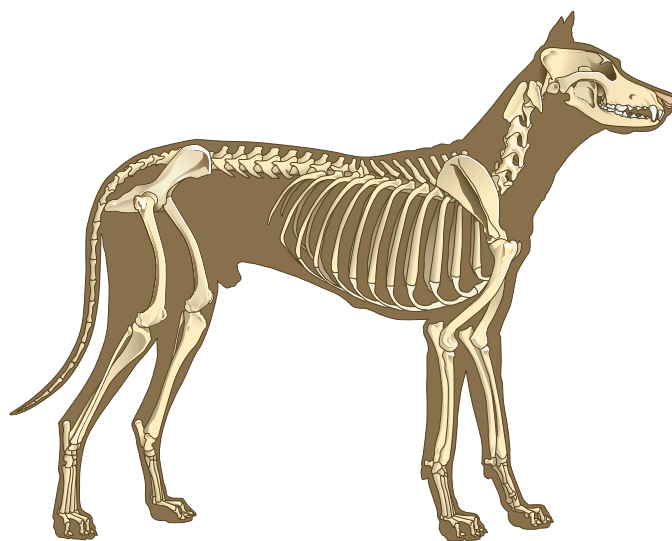
### 2 Finn en god oppdretter

Heldigvis finnes det mange gode oppdrettere. En god oppdretter sørger for at både tisper og hannhund, samt deres slektninger, er fri fra alvorlige arvelige sykdommer som kan medføre langvarig lidelse for avkommet. Eksempler på slike lidelser er pusteproblemer hos kortsnutede raser (BOAS-syndrom), arvelige hjertelidelser, allergier, skjelettlidelser og fødselsproblemer. En god oppdretter lar deg komme hjem til seg for å møte tisper og valpene, og eventuelt hannhunden, i miljøet der valpene ble født og vokser opp. Ikke kjøp hund av noen som ikke lar deg treffe hunden i dens vante miljø. Slik unngår du å kjøpe smuglerhund eller hunder fra valpefabrikker. Både hunder fra valpefabrikker og smuglerhunder utsettes for mye lidelse og mange smuglerhunder er i tillegg veldig syke. Som valpekjøper må man være sikker på at man ikke støtter opp om smugling og vanskjøtsel.

En god oppdretter tar godt vare på tisper og sørger for at hun er over 18 måneder før første paring. Tisper på 8 år eller eldre bør ikke pares og bære fram valper. Tisper bør ikke få mer enn ett

valpekull i året. Ikke kjøp valp dersom valpen har samme stamfar/stammor flere steder i slektstreet sitt, fordi denne type avl gir økt sannsynlighet for opphopning av sykdomsbringende gener. Sjekk at oppdretter har begynt å sosialisere valpene, bruker positive treningsmetoder og sørger for at valpene blir vaksinert, får ormekur og blir ID-merket. Du bør forsikre deg om at både foreldre og valper virker friske og fornøyde.

En god oppdretter skal kunne fremlegge tisper og hannhundens sykehistorie. Dette kan gi deg en innsikt i foreldrenes helsemessige og eventuelt også mentale utfordringer. Du bør spørre oppdretter om tisper eller hannhunden har blitt operert for arvelige lidelser og om valpen kom til verden med keisersnitt. Ikke kjøp hund av oppdrettere som ikke vil gi ut slik informasjon.



Dette bildet illustrerer hvordan skjelettet til en funksjonell hund bør se ut.



### 3 Vurder rasens eller hundens utseende

Generelt vil hunder som ser «normale» ut ha færre arvelige lidelser enn hunder som er avlet med tanke på et ekstremt utseende. For eksempel oppstår det ofte problemer hos raser som er veldig små eller veldig store, som har veldig korte bein, som har flat og bred hodefasong eller unormalt mye eller lite pels.

Faren ved å avle på et spesifikt utseende er at rasen mister genetisk variasjon, som igjen gir større risiko for sykdom. I tillegg disponerer en del utseendemessige trekk for feilbelastninger, hudproblemer, øyeproblemer, pusteproblemer og annet.

### 4 Unngå raser med sykdomsgaranti

Dessverre er det slik at en stor andel av hundene fra flere av våre mest populære hunderaser lever store deler av livet sitt med arvelige lidelser som påvirker deres hverdag negativt. Eksempler på fantastiske raser som dessverre lider for skjønnheten er cavalier king charles spaniel, mops, engelsk bulldog og fransk bulldog. Disse rasene er så tett innvlet og har så stor sykdomsbyrde, at man må krysse inn frisk hund fra annen rase for å løse rasenes helseproblemer. Man kan derfor si at slike hunder kommer med en garanti for sykdom. Inntil avlen av disse rasene endres bør man unngå å kjøpe disse ekstremavlede rasene. Et godt råd er å sett deg inn i helseutfordringene til rasen som er aktuell for deg. Dessverre finnes det ikke gode tall for hvor utbredt de ulike lidelsene

er, hos norske hunder, men veterinærer har begynt å registrere alle diagnoser og om kort tid vil man kunne vite med sikkerhet hva slags sykdommer de ulike rasene sliter med. I påvente av gode tall på helse, anbefaler vi at valpekjøpere ber om sykehistorie fra begge foreldrene. Søk gjerne råd hos en veterinær som jobber med familiedyr og som ser både syke og friske raser hver dag. Veterinærer har som regel gode råd med tanke på valg av hund. Sørg for å lese deg opp på faglitteratur om rasen, eller rasene dersom du velger blandingshund. Se om du kan finne informasjon om vanlige sykdommer og tall som sier noe om hvor vanlig de ulike lidelsene er hos rasen du ønsker.

### 5 Undersøk med forsikringselskapene

En del raser som har store problemer med arvelige lidelser får høyere forsikringspremie, fordi det ofte foreligger store veterinærkostnader forbundet med disse lidelsene. Noen forsikringselskaper har derfor valgt å innføre rasespesifikke begrensinger, da risikoen for nevnte lidelse eller behandling er så stor at det ses på, som et rasetypisk problem. Det er viktig å ta hensyn til mengden og typen hunder forsikringselskapet forsikrer. Det at forsikringen ikke dekker en gitt lidelse hos en hund, betyr i praksis at man ikke bør skaffe seg en slik hund, fordi sannsynligheten for kostbar sykdom og lidelse er for stor. Det er viktig å forstå at disse lidelsene er menneskeskapt og et resultat av årevis med uetisk avl, der man blant annet har tillatt at søskenbarn får avkom med hverandre.



Slik avl gir sykdom og redusert livskvalitet. Det er verdt å merke seg, at alvorlig sykdom der avlivning er et vanlig utfall, som for eksempel den nevrologiske lidelsen syringomyeli hos cavalier king charles spaniel, ikke gir nevneverdig utslag på helseforsikringspremien. Dette er fordi det er en alvorlig sykdom med begrensede behandlingsmuligheter.

#### 6 Vær skeptisk til «lettvinde» hunderaser

En del raser annonseres som lettvinde og det sies at de krever lite mosjon. For noen hundeeiere er det ideelt å ha en hund som ikke trenger mye tur eller annen aktivitet. Et viktig spørsmål i denne forbindelse er hvorfor hunden/rasen ses på som lettvind? For en del hunder er det dessverre slik at de ikke orker å være i aktivitet på grunn av helseproblemer knyttet til ekstremavl. Dette gjelder for mange av hundene med flate neser, som blant annet sliter med å puste normalt og som lett blir overopphetet. Smarter i skjelettet er en annen årsak til at hunder gjerne vil være i ro. Dersom du vurderer å anskaffe en «lettvind» hund, er det viktig å forsikre seg om at det ikke er sykdom og annen lidelse som ligger til grunn for hundens atferd.

#### 7 Kjøpskontrakt

Skriv kjøpskontrakt ved kjøp av hund, uavhengig av om hunden er valp eller voksen, rasehund eller blandingshund. Ideelt sett bør kjøpskontrakten inneholde hundens avlsverdier, som er estimerte verdier som sier noe om hundens egenskaper sammenliknet med andre hunder. I tillegg bør rasens risiko for ulike sykdommer være med i kontrakten. Dette er informasjon som i all hovedsak mangler for dagens hunder, men som heldigvis vil være tilgjengelig informasjon på sikt, ved bruk av databaser som verktøy i avlen. I dag blir helsetall fra veterinærbesøk registrert i diagnoseregisteret Pyramidion. Biotail, er et avlsverktøy hvor eiere selv kan registrere sin hunds egenskaper. I praksis, vil informasjon fra Biotail være med på å gi fakta om en rases egenskaper. Disse to verktøyene vil sammen med de seneste 50 årenes framgang innen genetik,



gjøre det mulig å modernisere hundeavlen til dyrenes beste. Det er viktig at du som hundeeier og valpekjøper er med på å kreve at disse verktøyene tas i bruk i fremtidens avlsarbeid. Dette er viktig for å forhindre arvelige sykdommer og lidelse grunnet dårlig avl i fremtiden.

#### 8 Gi valpen den beste starten

Før du får valpen i hus bør du lese hundebøker om valpens utvikling og behov, og om hundetrening. Det er nyttig å lese seg opp selv om man har hatt hund før, for det er helt spesielt å ha valp og det er lett å glemme hvor travel den første tiden kan være. Hundetrening skal baseres på positivitet og belønning. Valpen kommer til å ha uhell, uønsket atferd og utføre spillopper, noe som gjør at en god porsjon tålmodighet, og ikke minst et valpekurs, kan komme godt med.

**Lykke til med planleggingen og ny valp.  
Vi ønsker deg og hunden din mange, gode år sammen!**





## Her er begrensinger fra noen av landets forsikringsselskaper per februar 2020:

**Agria:** For boston terrier, engelsk bulldog, fransk bulldog, chihuahua og pomeranian erstattes ikke kostnader for keisersnitt. For boston terrier, mops, engelsk bulldog og fransk bulldog:

- erstattes ikke kostnader for undersøkelse, behandling og operasjon av forsnevninger av luftrør, lang bløt gane, nesebor eller innsnevninger i svelget.
- utbetales ikke livserstatninger dersom hunden dør eller må avlives som følge av forsnevninger av luftrør, lang bløt gane, nesebor eller innsnevninger i svelget.
- utbetales ikke tappt bruksverdi som følge av forsnevninger av luftrør, lang bløt gane, nesebor eller innsnevninger i svelget.

**IF:** Forsikringen dekker ikke keisersnitt/fødselshjelp for rasene boston terrier, chihuahua, pomeranian, engelsk og fransk bulldog.

**Codan:** Keisersnitt dekkes ikke for hunderasene: fransk bulldog, engelsk bulldog, boston terrier, chihuahua, pomeranian eller blandingsraser der ovennevnte raser inngår. Forsikringen omfatter ikke arvelige sykdommer og lidelser. Forsikringen omfatter ikke utgifter til behandling av rasespesifikke sykdommer/svakheter.

**Tryg Forsikring:** Dekker ikke utgifter til keisersnitt hos rasene engelsk og fransk bulldog, boston terrier, chihuahua og pomeranian.

Det er også sett eksempler på at andre forsikringspremier kan øke i pris, dersom hunden din er mye syk og du har flere av dine forsikringer samlet ett sted. [www.motor.no/artikler/bilforsikringen-doblet-seg--fordi-eierens-hund-er-syk/](http://www.motor.no/artikler/bilforsikringen-doblet-seg--fordi-eierens-hund-er-syk/)

I tillegg tillater enkelte flyselskap ikke at kortsnutede hunde- og katteraser reiser med fly fordi disse dyrene har større risiko for å dø under reisen på grunn av sine pusteproblemer.



Dyrebeskyttelsen Norge

## Vil du støtte Dyrebeskyttelsen Norges arbeid for dyr i nød?

Dyrebeskyttelsen Norge er den eneste landsdekkende organisasjonen som yter praktisk hjelp til dyr i nød. Vi har 27 lokalavdelinger som står på 365 dager i året for å redde dyr fra vanskjøtsel og hjemløshet. Dyrebeskyttelsen Norge jobber også kontinuerlig for å bedre dyrevelferden for alle dyr, være seg om det er familiedyr, husdyr eller ville dyr. Vi driver politisk arbeid og kjemper for lovendringer som styrker dyras rettigheter.

Sammen kan vi gi dyra en bedre framtid.

**Send DNMEDLEM til 2377 og gi 50 kroner i måneden**

**Vipps en valgfri gave til 2271**

**Overfør valgfritt beløp til gavekonto 1503.18.34705**